

Проаналізувавши основні напрями формування толерантності в дітей дошкільного віку ми визначили, що найбільш продуктивно цю проблему можна вирішити через:

- формування уявлень дитини про себе як унікальної, самоцінної, неповторної особистості;
- розвиток уявлень про інших людей на підставі визначення схожих та відмінних рис;
- повідомлення знань про навколишній світ відповідно до базисної програми;
- усвідомлення дітьми своїх можливостей та їх розвиток;
- усвідомлення своїх достоїнств і недоліків, виявлення критичності;
- усвідомлення своїх прав і обов'язків перед собою та іншими людьми;
- формування вміння відстоювати свої права та зважати на права інших;
- визначення разом з дітьми правил і норм людського спілкування;
- уміння давати оцінку своїм вчинкам і вчинкам інших;
- уміння робити свій вибір, приймати рішення;
- прислухатися до думки інших і безконфліктно вирішувати виникаючі проблеми;
- поглиблення розуміння значущості і цінності життя кожної людини

Нечерда Валерія Борисівна
кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник лабораторії
фізичного розвитку та здорового способу життя,
Інститут проблем виховання НАПН України

ВПРОВАДЖЕННЯ ГЕНДЕРНОГО ПІДХОДУ У ПРАКТИКУ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО УСПІШНОЇ ОСОБИСТОСТІ УЧНЯ

Одним із завдань розвитку нашої країни на принципах євроінтеграційних цінностей є впровадження гендерної рівності в усі сфери

суспільного життя. Під гендерною рівністю розуміється не тільки рівність статей, а й «рівність використання особистісного потенціалу кожної людини незалежно від її біологічної статі, що передбачає відмову від жорсткої стандартизації маскулінності і фемінності» [4, с. 36]. Саме тому в сучасних умовах реформування системи освіти набуває особливої важливості вивчення й осмислення різних аспектів гендерної проблематики, зокрема, врахування вікових і статевих особливостей учнів у практиці формування соціально успішної особистості. Соціально успішною особистістю учня вважаємо таку, що має базові знання щодо феномену соціальної успішності й усвідомлення її як власної цінності, характеризується активною життєвою позицією, прагненням до пізнання і бажанням впливу на соціальні процеси, вміннями й навичками виконувати різноманітні соціальні ролі, визначається здатністю до саморозвитку й соціальної активності.

Наразі пріоритети у формуванні соціально успішної особистості полягають у вивченні учнями потенціалу партнерських взаємин, сприянні усвідомленню ними важливості загальнолюдських цінностей, розвитку в учнів емоційного і соціального інтелекту, навичок взаєморозуміння, співробітництва та просоціальної діяльності. Увага представників психолого-педагогічної науки до проблеми гендеру в контексті формування соціально успішної особистості учня зумовлена необхідністю враховувати гендерні особливості здобувачів освіти, що виступають їх біосоціокультурними характеристиками. Термін «гендер» при цьому вживається не лише у значенні поділу ролей на чоловічі і жіночі, але й на позначення соціально організованих стосунків між людьми різних статей.

У практиках формування соціально успішної особистості гендерне виховання орієнтоване на розвиток вмінь учня відчувати й розуміти різноманітні прояви життя крізь призму гендерних цінностей і передбачає застосування гендерного підходу, що «пропонує новий спосіб пізнання дійсності, в якому відсутня нерівність та ієрархія «чоловічого» й «жіночого» [2, с. 174]. Зауважимо, що прихильники гендерного підходу, «не

піддаючи сумніву біологічні відмінності між жінками і чоловіками, розуміють їх як індиферентні природні дані, яким суспільство на свій розсуд приписує значення і нав'язує мінливі правила» [3, с. 67].

Гендерний підхід у формуванні соціально успішної особистості учня спрямований на створення гендерно збалансованого, психологічно комфортного для учнів освітнього середовища, сприятливого для ефективної соціалізації, важливою частиною якої є самоідентифікація учня як хлопця чи дівчини. З цією метою у закладах освіти доцільно застосовувати наступні принципи роботи з учнями: розширювати зони самореалізації хлопців / дівчат (наприклад, заохочувати дівчат до спорту, а хлопців до самообслуговування); організовувати досвід рівноправного співробітництва хлопців і дівчат у спільній діяльності, зокрема, за допомогою практики соціального служіння; протидіяти проявам дискримінації і традиційних культурних заборон, у тому числі, заохочувати хлопців до вираження почуттів, а дівчат до підвищення самооцінки; створювати умови для отримання учнями обох статей досвіду гендерної чутливості шляхом упровадження в освітній процес закладу тренінгових вправ, рольових ігор, театралізації.

Відтак, за допомогою гендерного підходу відбувається «поширення гендерних знань, упровадження в життя ...нових стандартів і традицій поведінки, які закріплюють принципи гендерної рівності на рівні прийнятних і звичних кроків» [1, с. 120], а також здійснюється корекція впливу гендерних стереотипів. Отже, гендерний підхід є важливим засобом розвитку індивідуальних здібностей учнів, розширення їх життєвого простору, формування їх гендерної компетентності, що в подальшому сприятиме становленню толерантної особистісної позиції, гармонізації взаємин чоловіків і жінок у суспільстві, вирівнюванню їх статусів. Упровадження гендерного підходу у практику формування соціально успішної особистості в закладах загальної середньої освіти створює сприятливі умови для активізації

учнями особистісних ресурсів і визначення ними перспектив життєвого шляху, зростання самосвідомості та можливостей самореалізації учнів.

Список використаних джерел:

1. Ільїна О. Гендерне виховання в концепції Нової української школи. *Молодь і ринок*. 2019. № 1 (168). С. 117–121.
2. Кравець В. Гендерна педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих пед. закл. освіти. Тернопіль : Джура, 2003. 416 с.
3. Марченко О. Ю., Цикало Л. С. Гендерний підхід у фізичному вихованні: від витоків до сьогодення. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2020. № 6 (126). С. 63–68.
4. Necherda V. B. Gender education of the socially successful personality of a senior pupil by means of NGOs. *Scientific research, findings, and developments in technology in modern science: proceedings of the International Scientific Conference*. Riga: Baltija Publishing, 2022. P. 36–41.

Нікітіна Наталія
кандидатка філологічних наук,
доцентка кафедри мов і методики їх викладання
Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т. Г. Шевченка

СУЧАСНІ МЕТОДИ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ ТА МАНІПУЛЯЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТИ ВПЛИВУ НА СВІДОМІСТЬ МОЛОДІ

Очевидно, що для кожного з нас ключовим словом життя стало слово «безпека», особливо важливою стає інформаційна безпека. Усе частіше звертаємо увагу, а почасти й занурюємося підсвідомо чи свідомо у такі явища, як дезінформація, маніпуляція, фейки, інформаційне перевантаження тощо, що стали невід’ємною частиною інформаційного простору.

Термін «інформаційне перевантаження» вперше застосував Б. Гросс у книзі «Управління організацією». Інформаційне перевантаження – це